

FARENAME

Ağanın çiftliğini fareler basmış bir gün
Nereye adım atsa her köşede bir fare
Ağa, bulmalı demiş bu illete bir çare
Getirip birkaç kedi salıvermiş çiftliğine
Farelerin her biri sıvışmış bir deliğe
Kedilerle fareler arasında bir savaş
Bir kavga, bir çekişme başlamış yavaş yavaş

Zayıtı arttıkça çaresiz farelerin
Toplanıp düşünmüşler fareler derin derin
Direnmeliyiz demiş söz alanlardan biri
Çekilmeliyiz, diye yalvarmış diğeri
Sonunda örgütlenip mücadele etmeye
Karar verince beyler, elçi yollanmış köye
Ev farelerinin de destekleri alınmış
Fareler kök söktürmüş gelip çatana dek kış

Korkak fareler ise çıkmamış evlerinden
Üstelik fitne fesat yayarlanmış derinden
Kurulmuşlar sofraya önlerinde aşıları
Kimi ancak seyretmiş kızsın savaşları
Bazıları o kadar gitmişler ki ileri
Hain ilan etmişler kahraman fareleri

Düşünmüş bizim ağa bu böyle olmayacak
Bu iş halledilmezse hiç ekin kalmayacak
Ağa gidip danışmış iş bilen bir bilgeye:
Bilge, demiş yeter ki huzur gelsin bölgeye,
Ben senin bu derdinin bulurum çaresini
Tutup getir tarlanın en adi faresini...

Ağa gidip tarlaya bir korkak fare bulmuş
Bilge onu hapsedip karşısına kurulmuş
Hele dur bekle, demiş şöyle biraz acıksın
Sonra mahpus fareye çok iyi bakacaksın
Sen git getir tarladan diğer korkaklarından
Ve parçala onları tutup kulaklarından
Hapsedilmiş fareye güzel bir ziyafet sun
Hemcinsinin etyle şöyle semire dursun...

Aıcıkınca fareye fare eti vermişler
Sonra yanına canlı bir fare göndermişler
Bizim semiren fare hemcinsini kemirmiş
Dilim dilim ederek midesine indirmiş

Ve besleme fareyi kafesinden almışlar
Götürüp de tarlanın ortasına salmışlar
Bu düşman beslemesi aıcıkınca, dostuna
Yanaşıp dişlerini geçirirmiş postuna
Zavallı farecikler, gözlerini açmazmış
Besleme yanaşırken 'bizden' diye kaçmazmış
Besleme, fareleri teker teker yiyormuş
Bizim ağa kurulup oh ne güzel, diyormuş

Gördüğün her sakallı deden mi sanmaktasın
Bir kez düşünmez misin belki aldanmaktasın

Hüseyin Avni CENGİZ

sefer

ulu çınar altında toplandı tam on yedi er
bakışlar kenetlendi önce, ardından bilekler

kırbaları öfke dolu, azıkları intikam
döneni yoktu bu yolun, varsın olmasın ne gam!

yiğitlerden bir yiğit öne çıktı: "atlanın!"
"ya kalın evinizde, yahut da kanatlanın! "

küheylanlar kişnedi, sonra hep bir ağızdan
haykırışlar yükseldi tam on yedi boğazdan

kimi tekbirler söyler, salavatta kimisi
yüreklere taşıyor şehadet kelimesi

kimi kılıcını çekip sıyırmıştı kınından
kiminin can damlıyordu kargısının ucundan

işittik nal sesini uzaklaşan atların
buğulandı gözleri geride kalanların

feryad figân arasında ağlaştık bunca zaman
gidenleri gözledik dillerimizde el-aman

bir uzun yolculuktan belli ki dönmeyecekler
bilirdik kırk güne kadar göğe yükselecekler

yürüsünler eşliğinde kelime-i tevhidin
ruhları cennete varsın o on yedi yiğidin

Turan BORANOĞLU

KARMAKARIŞIĞIM

Bir avuç yalnızlığım
Ve ilk defa
Aşkı mesken tuttum .
Gözlerinde kaldı aklım
Bazen aklımı kaçıırıyordu
Tüm yaşadıklarım .
Karmakarışığım
Yakın zaman çaresizliği
Kayıtları iptal
Kaydadeğer bir aşıktım.
Ay ışığı ve kutsal su
Artık dayanacak gücüm
Kalmadı ..
Aslında herşey
Bir nefes kadar yakın
Ve dokunmak kadar uzaktı

Alper ÖZSAKINÇ

Beni Burda Bırak

Beni burda bırak
bezirganbaşı
Kumun dikenin üstünde
Bir çığlık gibi yalnız
Susuz azıksız
Ve kervanımı al götür
Hülyalı şehirlere

Büyük yaraları çünkü
Küçük çareler işletir
Ve belki som umutsuzluk
Kurtaracaktır beni

Arzular uğramayacak burada
Kurumuş cesedime
Ne aklın ifritleri
Ne güzel sözlerin büyüü

Ve çöl rüzgarının yakıcı nefesinden
Öğreneceğim bir gün:
Ne istiyorum?
Ve kimim?

Cahit KOYTAK

Kan Tutar

Leblerimle emrine âmâdedir cânım benim
Alda bir büseyle öldür haydi cânânım benim

Lâl olur birden dilim bilmem neden görsem seni
Görmesem kalmaz kararım dinmez efgânım benim

Hasta gönlüm çok zamandır iftirâkından harâb
Olmadım bir lahza rahat geçti devrânım benim

Mübtelâyım bir ümitsiz gizli derdin zehrine
Bu sebepten her geçen gün düştü dermânım benim

Yok teselliden nasîbim vermeyin zahmet bana
Etmeyin bunca eziyet az mı hicrânım benim

Kan tutar sen her bakışta kastedersen cânıma
Yâremi sar melhem ol da akmasın kânım benim

Arif Emre her ne etse râzıdır fermânına
Sahibimsin hem efendim hemde sultânım benim

Süleyman Arif EMRE

AŞK VE TUZAK

Sandım ki, dizelerin dili tutulur sensiz
Dudaklarından dökülen sesler yankılanır kalbimde
Ey beni kendine buluşturan aşk
Kurduğun tuzakların uzağında mısın ki
Bir bakış kadar bana yakın olduğunu unutursun çoğu kez
Bir an
Bir tebessüm
Bir el işareti

Müptela bir sinsiliği sezerim ellerim koynumda
Hal çaresi olmayan duygular hamalyiken
Her yarım koca bir yüreğin ağırlık merkezi sanki
Oysa sen
Tek bir bakışınla yakabilirsin
Aşk ormanının ağaçlarını, baştanbaşa, kül edip...
Benim ömrüm
Bir tohumu yeşertemeyecek kadar kısa
Ne garip

Ey içimdeki eylemsizlikleri telkin eden aşk
Umursamaz bir hayatın sahipsiz rehinesi
Bir gölge gibi yanı başımda, bir hayal kadar uzak
Gözlerimin karasına sürülürse cesaretin kokusu
İflah olamam bir daha
Her çöl dendiğinde Mecnun'a özenirim
Her dağ gördüğümde Ferhat'a
Bütün tuzak teorilerin a'rafından kurtulup
Belki koşup gelirim yanındaki hayata

Aşk kendini şifrelerken sırlarının içine
Nefislerin üzerine lekeler bulaşır
Bütün bildik tanımların tefsirleri yeniden yorumlanırken
Duyguları birbirine karışmışların
Hayatlarına dair
Bir gökyüzü masalını çizersen yıldızlara
İşte o zaman işe yarar bu dünya

Mehmet EKİCİ

Her Sonbaharın

Kış geliyor diye midir, her sonbaharın
Tüm süsünü döker parktaki ağaçların
Puslu, yağmurlu havada elem veren duruşuyla
Sarıp soldurur, derdi nedir? Her sonbaharın.

Bir sonbahar mıdır korkutan, daha başka neleri görmeliyiz.
Ayak sesleri midir? Duyulan, bizde kederlenmeli miyiz?
Geçti ömürden başı ile sonu bahar olan koskoca bir yaz.
Mevsimlik ömürlere acırım, dört mevsim verseler o bile az.

Mustafa PARLAK

106. YIL DÖNÜMÜ'NDE ŞEHİTLERİMİZİ MİNNET VE SAYGIYLA ANIYORUZ.

1914 yılının 15-22 Aralık tarihleri arasında,
Kars/Sarıkamış'ta Allahuekber Dağları'nda
60 bini donarak, toplam 78 bin askerimiz şehit oldu.

AYVASIL'LI DOKUZ ESİR

Özker YAŞIN'ın "Ayvasıl'lı Dokuz Esir" adlı şiiri Ayvasıl, Erenköy, Baf ve Arpalık'ta, Geçitkale ve Boğaziçi'nde (1967) hunharca öldürülen çocuk ve yaşlılara yakılmış bir ağıttır. Ayvasıl'da ninesi ile birlikte öldürülen 10 yaşındaki Ayşe İbrahim'in hazin öyküsü de bu dizelerde dile gelir.

Güneşli bir gündü
1963 yılı
26 Aralık Perşembe.
Güneşli bir gündü
Kıbrıs adasının
Ayvasıl köyünde..

Köy meydanında
Bağlanmış dokuz esir.
Ayşe İbrahim on yaşında.
Yavrucauk bir ceylan gibi
Bakınır korkak korkak,
Bakınır çevresine..
Geceliği ile alıp getirmişler
Ayakları çıplak
Üşümüş Ayşecik
Sokulur ninesine..

Ninesi Ayşe Hasan
Altmış yaşında..
Beyaz başörtüsü içinde
Şişmiş uykusuz gözleri,
Renk yok yüzünde
Ve dudakları
Oynayıp durur biteviye..
Zavallı kadın
Bildigi bütün duaları
Okur çaresiz;
Elleri bağlı
Ellerini açamaz gökyüzüne..

Az ötede
Üç genç bağlanmışlar birbirine.
İşte en uzun
Ömer Hasan Ondokuz yaşında.
Kıbrıs Türk Lisesi meczunu.
Nasıl da belli yüzünde
Çektiği korkuncu acı;
İkinci genç Mehmet Hasan
Onyediyi yaşında bir boyacı.
Kardeşiydi Ömer'in.
Ve Hüseyin Cemal üçüncüsü,
İmtihan kazanıp Atatürk
Enstitüsü;
Türkiye'ye gidip okudu,
Bu yıl bitti Sanat Okulu,
Toz pembe ümitlerle
Döndü köyüne,
Nerden bilsin Hüseyin,
Böyle düşüp gavruların eline
Köy meydanında bağlanacağına,
Rüyada görse inanmazdı..

İşte diğer esirler..
Mehmet Ali Ömer,
Elli Yaşında..
Mustafa İsmail: kırk
Ve yetmişlik ihtiyar
İsmail Mustafa..

Hayır bitmedi daha;
Son esirin adı Mehmet Hasan.
Yaralanmış bir dipçikle,
Kan içinde saçsız başının tepesi,
Mehmet Hasan seksen yaşında
Ömer'le Mehmet'in dedesi..

Köy meydanında
Bağlanmış dokuz esir.
Ayvasıl köyünde sabah oldu,
Gün ışığı aydınlattı damları..

Oglum Savaş,
Bundan sonra olanları
Anlatması güç..
Bir traktöre bağlandı dokuz esir
Ve başladı hazin bir yolculuk
Köy sokaklarında
Taşlara çarpa çarpa..
Bir traktörün arkasına
Bağlanmış dokuz kişi;

Ne kadın dinlediler, ne ihtiyar,
ne çocuk
Sürüklediler kahkahalarla
Leş kargaları,
Sürüklediler kahkahalarla..
Dokuz suçuz insanı.
Türk mezarlığına kadar.

Silah tehdidi altında
Gençlere kazdırıldı büyük bir
Kazdırıldı Mehmet'le Ömer'e,
Kazdırıldı Mustafa'yla Hüseyin'e
Kendi mezarları..

İlkin Ayşecik vuruldu,
Elleri bağlı Ayşecik'in,
Ayşecik on yaşında,
Ayşecik getirildi çukurun başına.
Rum ıtlarından biri,
Dayadı küçük kızın ensesine
tüfegi

Ve tetiği çekti
Acımadan..
Vurdular sıra ile
Elleri bağlı ihtiyarları.
Vuruldu Ayşe Hasan
Vuruldu Mehmet'le Ömer,
Vuruldu Mustafa'yla
Hüseyin..

Gavrular
Vahşi hayvan gibiydi.
Gözlerinde parıl parıl kin
Vurdular hepsini
Vurdular seksenlik ihtiyarı
Vurdular Ömer'le Mehmet'in
dedesini!..

Elleri bağlı üstüste ölüler
Çukurun içindeler..
Elleri bağlı üstüste
Gömüldüler..
Kıbrıs Adası'nın
Ayvasıl Köyü'nde...

Özker YAŞIN
(1932-2011)

Gönül Bağ Koparsa

Huzur olmaz insanda
Gönül bağı koparsa.
Sevgi kalmaz insanda,
Gönül bağı koparsa...

Hayat, anlamsız olur,
Umut, yok olur; solar,
Kalbe sıkıntı dolar,
Gönül bağı koparsa...

İnsan çok yalnız kalır,
Her derdi, gamı alır,
Kendine acı kalır,
Gönül bağı koparsa...

Her şeye çizgi çeker,
Ortamdan kaçıp gider,
Tek bir kalemde siler,
Gönül bağı koparsa...

Yozcu, aldırılmaz, susar,
Hep nefretini kusar,
Korkmaz oyunu bozar,
Gönül bağı koparsa...

Hakan YOZCU

Bu Vatan Kimin?

Bu vatan toprağın kara bağrında
Sıradaglar gibi duranlarındır,
Bir tarih boyunca onun uğrunda
Kendini tarihe verenlerindir.

Tutuşup kül olan ocaklarından,
Şahlanıp köpüren ırmaklarından,
Hudutlarda gaza bayraklarından
Alınna ışıklar vuranlarındır.

Ardına bakmadan yollara düşen,
Şimşek gibi çakan, sel gibi coşan,
Huduttan hududa yol bulup koşan,
Cepheden cepheyi soranlarındır.

İleri atılıp sellercesine
Göğsünden vurulup tam ercesine,
Bir gül bahçesine girercesine
Şu kara toprağa girenlerindir.

Tarihin dilinden düşmez bu destan,
Nehirler gazidir, dağlar kahraman,
Her taşı yakut olan bu vatan
Can verme sırrına erenlerindir.

Gökyay'ım ne yazsan ziyade değil,
Bu sevgi bir kuru ifade değil,
Sencilenir hasmı rüyada değil,
Topun namlusundan görenlerindir.

Orhan Şaik GÖKYAY

*"Kimseye etmem şikâyet, ağlarım ben balime,
Titrerim mücrim gibi, baktıkça istikbalime,
Perde-i zulmet çekilmiş, korkarım ikbalime,
Titrerim mücrim gibi, baktıkça istikbalime."*

İhsan Raif Hanım (1877 – 1926)

SİMURG'UN HİKAYESİ

Günlerden bir gün,
dünyadaki bütün kuşlar bir
araya gelirler. Toplanan
kuşların arasında **hüthüt**,
kurmu, **dudu**, **keklik**, **bülbül**,
sülin, **üveyk**, **şahin** ve
diğerleri vardır. Amaçları,
padişahş hiç bir ülke olmadı
düşüncesiyle, kendilerini
yönetmek üzere bir padişah
seçmektir. **Hüthüt** söze başlar
ve Hz.Süleyman'ın postacısı
olduğunu belirttikten sonra;
kuşların **Simurg** adında bir
padişahları olduğunu söyler.
Ama, hiç bir kuşun haberlerinin
olmadığını, herkesin
padişahlının daima **Simurg**
olduğunu belirtir. Ancak,
binlerce nur ve zulmet
perdelerinin arkasında gizli
olduğu için bilinmediğini ve
onun "bize bizden yakın,
bizimse uzak" olduğunu
anlatır...
ALINTI

Osmanlı Devleti, Balkan Savaşları'yla
başlayıp Kurtuluş Savaşı'na kadar
süren harplerden ve devlet içindeki
siyasi çekişmelerden yorgun ve
perişan bir halde çıkmıştı.
Bu süreçte milletin maddi ve
manevi gücünü yitirmiş ve
harplerden iyi bir sonuç elde
edilemeyeceğine dair yayılan
ümitsizlik, Türk milletinin
maneviyatını derinden sarımsı.
İşte bu dönemde merhum **Mehmed
Akif Ersoy**, **Sebil-i Rışad**
Dergisi'nde belirli aralıklarla
kaleme aldığı **Kur'an'dan ayet ve**
yorumlarını neşretmiş, ümitleri
sarsılan millete ümit aşılamıştır.
Bununlada yetinmeyen **Mehmed
Akif**, daha sonra **İstanbul'da Beyazıt, Fatih,
Süleymaniye, Balıkesir** 'de;
Zağnospa ve Kastamonu 'da, **Nasrullah Camilerinde**
verdiği vaazlarla Türk milletinin maneviyatını yükselten
ve takviye eden konuşmalarıyla Türk milletini
uyandırmak ve ayağa kaldırmak istemiştir.
İşte bu eserde, **Mehmed Akif** 'in yorumuyla bugün hala
geçerliliğini ve tazeliliğini koruyan
Kur'an ı ilhamlar ve toplumsal dertlere derman olacak
manevi şifalar bulacaktı.

- Fatiha Süresi Kur'an'ın Kerim'in ilk süresidir. Mekke'de nazil olmuştur. Yedi âyetten ibaret olan bu süreyi her Müslüman, namaz kıldıkça namazının her rek'atında okur ve okumak vacibdir. Ailesinden ölmüş olanları, dünyadan ahirete geçen sevdiklerini hatırladıkça onların ruhuna bu süreyi okuyarak hediye eder. Her Müslüman ruha etkileşim dualarını bu süreyi okuyarak bitirir. Bu yüzden bu sürenin Müslümanların hayatında çok büyük bir önemi ve etkisi vardır. Bu süreyi okuyan her Müslüman, çok büyük sevaplar umar.
- Bu sürenin ilk âyeti ile Yaradana anyor, övüyoruz ve şöyle diyoruz;
- "Bütün övgülerimiz ve teşekkürlerimiz her şeyi yaratan en yüksek istidatları sahip; lütf ve ihsanları sonsuz olan Allah'a aittir."

Çocuk Şiirleri Antolojisi

Hayvan Sever Bir Çocuk

Siz beni hayvanları sevmez mi sanıyorsunuz?
Bakin benim sanal hayvanlarım var
Kedim, köpeğim, balığım, yengecim
Hatta torbasında yavrusu, şirin kangurum var.

Siz beni hayvanları sevmez mi sanıyorsunuz?
Olur mu hiç, ne çok severim ben onları
Basıyorum düğmesine kedi geliyor
Besliyorum, gezdiriyorum,
Oyunlar oynatıyorum.

Siz beni hayvanları sevmez mi sanıyorsunuz?
Dedim ya basıyorum düğmeye kedi büyüyor
Basıyorum düğmeye kedi ölüyor
Basıyorum düğmeye köpek geliyor.
Basıyorum düğmeye köpek ölüyor.

Siz beni hayvanları sevmez mi sanıyorsunuz?
Siz öyle sanın

Ne anlarsınız sanal hayvandan!
Benim bir sürü sanal hayvanım var.
Ama dün ayağıma bir cisim çarptı
Dört ayaklı, kuyruklu, miyav diyen bir cisim
Ne pis şeydi, sürünüp durdu bana
Kovmak istedim kovamadım
Düğmesi nerde bir türlü bulamadım.

Ben hayvanları severim
Ben hayvanları çok severim
Ama düğmesi olan hayvanları
Basınca gelen, basınca ölen.

Necdet NEYDİM

KİTAP OKUMA NOTLARI

KUR'AN'DAN AYET TEFİRLERİ VE VAZLAR

Mehmet Akif Ersoy

Asıl adı Mehmed Ragif olan Arnavut asıllı Mehmet Akif Ersoy (20 Aralık 1873 - 27 Aralık 1936), İstanbul'da doğdu. Şair, yazar, akademisyen, politikacı ve İstiklal Marşı'nın yazarıdır. Çeşitli uzunluklarda 44 şiirinden oluşan Safahat adlı eseri ile tanınmıştır. Zamanının önde gelen edebiyatçılarından biri olarak kabul edilen Ersoy, Türk diline hakimiyetinin yanı sıra vatanseverliği ve Kurtuluş Savaşı'na rolü ile de tanınmaktadır.

- Evet; Allah "Rabbülemin"dir. Yani "bütün âlemlerin Rabbidir." Rab, terbiye eden, verdiği terbiyeye göre bir hedefe ulaştırandır. Bütün âlemlerin, bütün varlıkların Rabbidir. Mahlûkâta rızıklarını veren ve onları çeşit çeşit Özellik ve kabiliyetle donatan O'dur.
- Yine "Hamd ona mahsustur ki o, bütün âlemlerin Rabbidir".
- Bütün varlıklar, onun eseridir ve O'nu öven her insan, bütün varlıkları Allah'ın yarattığını idrak ile belirtmiştir.
- İşte biz, bu Allah'a hamd ederiz. Allah, bütün âlemlerin Rabbidir. Bütün varlıkları var eden Allah'tır.
- Yüce Rabbimiz "Rahman" dır. Rahmet kaynağıdır. Yarattığı her varlık doğar doğmaz, rahmet kaynaklarının kendisini kucakladığına hisseder ve görür. Çünkü insanı beslemeye yarayacak herşey, peşinden yaratılmıştır. Güneş ona bol bol ışık ve ısı verir. Toprak sinisinin bütün verimlerini ona sunar; hava, göğsünü sağlık ve sıhhat seyyâleleri ile doldurur.
- Sonuç olarak mahlûkât, yaşamak, beslenmek, kuvvetlenmek için her neye muhtaçsa hepsinin, dünyaya gelmeden önce yaratılmış ve hazırlanmış olduğunu görür ve bunların hepsinden istifade ederek yaşar. Allah'ın "Rahman" sıfatındaki manâ ve anlam budur.

[Kitap'tan alıntılar]

Çocuklarınız Sizin Çocuklarınız Değil

Çocuklarınız sizin çocuklarınız değil,
Onlar kendi yolunu izleyen hayat'ın oğulları ve kızları.
Sizin aracılığınızla geldiler ama sizden gelmediler
Ve sizinle birlikte olsalar da sizin değiller.
Onlara sevginizi verebilirsiniz, düşüncelerinizi değil.
Çünkü onların da kendi düşünceleri vardır.
Bedenlerini tutabilirsiniz, ruhlarını değil.
Çünkü ruhları yarındadır,
Siz ise yarını düşüncesiz bile göremezsiniz.
Siz onlar gibi olmaya çalışabilirsiniz ama sakın onları
Kendiniz gibi olmaya zorlamayın.
Çünkü hayat geriye dönmek, dünle de bir alışverişi yoktur.
Siz yaysınız, çocuklarınız ise sizden çok ilerilere atılmış oklar.
Okçu, sonsuzluk yolundaki hedefi görür
Ve o yüce gücü ile yayı eğerek okun uzaklara uçmasını sağlar.
Okçunun önünde kivançla eğilin
Çünkü okçu, uzaklara giden oku sevdiği kadar
Başını dimdik tutarak kalan yayı da sever

Halil Cibran

mekici44@hotmail.com

© Bu bültenin telif hakkı yoktur. Para ile satılmaz. Dijital ve basılı olarak çoğaltılabilir ve yayımlanabilir.

Sayfa: 2

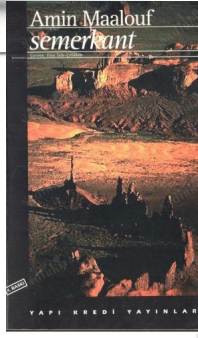
HİKÂYESİ

Amin Maalouf

Semerkant'ta, Amin Maalouf, Doğu'ya, İran'a bakıyor. Ömer Hayyam'ın Rubaiyat'ının çevresinde dönen içiçe iki öykü 1072 yılında, Hayyam'ın Semerkant'ında. Başlayan ve 1912'de Atlantikte birmeyen bir serüven... Bir elyazmasının yazılımının ve yüzlerce yıl sonra okunurken onun ve İran'ın tarihinin de okunuşunun öyküsü.

Atlas Okyanusu'nun dibinde bir kitap yatıyor. Anlatacağım, işte onun hikâyesi.

Hikâyenin sonunu belki biliyorsunuz, o devrin gazeteleri nakletmişlerdi, o tarihten sonra yayımlanan kimi eserlerde de kayda geçti: Titanic 1912 yılında Nisan'ın 14'ünü 15'ine bağlayan gece, Newfoundland açıklarında battığında kurbanların en ünlüsü bir kitapçı: İranlı şair, gökbilimci, bilge Ömer Hayyam'ın Rubaiyat'ının mevcut tek yazma nüshası...

Kimi zaman, ağır ve iç karartıcı bir günün ardından inen Semerkant akşamında, ışıksız güçsüz takımı baharat çarşısının yakınındaki çifte meyhane çıkmazında volta atmaya gelirdi. Amaçları güzel kokulu Soğd şarabının tadına bakmak değil, geleni gideni kollayıp çakırkeyif olmuş bir içkiyi yakaladıklarında tepesine cullanmaktı. Kurban, toz toprağın içinde sürüklenir, yemediği kükür kalmaz ve baştan çıkarıcı şarabın yüzündeki yazılanmasını sonsuza dek hatırlatacak cennet ateşlerinde yanması için beddualar edilirdi.

Rubaiyat yazması, 1072'nin yaz aylarında yaşanan böyle bir olayın sonucunda doğacaktı. O sırada Ömer Hayyam yirmi dört yaşındaydı, Semerkant'a geleli çok olmamıştı. O akşam meyhane mi gidiyordu, yoksa sokaklarda aylak dolaşırken yolu tesadüfen mi oraya düşmüştü? Meçhul bir şehirde, sona ermekte olan günün bin bir ayrıntısına pür dikkat kesilmiş bir halde sokakları arşınlayanın o taptaze keyfini sürüyordu: Ravent tarlası sokağında küçük bir oğlan tezgahın birinden aşırıyor elmayı sıkı sıkı göğsüne bastırarak tabanları yağlımsı kaçıyor; çuhalıca karşısında ise yerden yüksek bir dükkanın içinde kandil ışığında yine bir tavla partisi sürüyor, zarlar atılıyor, oyunculan bir süverken öteki kahkahaların güçlükle bastırılıyor; urganlıca çarşının kemerleri altında bir katırcı şadırvanın yanında durmuş, birleştirerek uzattığı avuçlarını dolduran serin suyu seyrediyordu; sonra dudaklarını uzatarak sanki uyuyan bir çocuğun alnına bir buse konduracaktıymış gibi eğildi; susuzluğunu giderdikten sonra ıslak avuçlarını yüzünde gezdirip, şükretti mirıldanarak, yerden bir karpuz kabuğu alıp suyla doldurdu, hayvanı da su içebilsin diye götürdü ona.

Tütsüz cüler meydanında hamile bir kadın yolunu kesti Hayyam'ın. Peçesi sıyrılmıştı, on beşinde ya vardı ya yoktu. Tek kelime etmeden, saf dudaklarıyla bir kez bile gülmeden, Hayyam'ın biraz önce satın aldığı ve avucunda taşıdığı kavrulmuş bademlerden bir tutam alıverdi. Hayyam hiç şaşırmadı buna, Semerkant'ın bu epey eski inancından haberi vardı: Hamile bir kadın sokakta hoşuna giden bir yabancıyla karşılaşırsa hiç çekinmeden onun yemeğini paylaşmalıydı; o zaman çocuk o yabancı kadar güzel, onun gibi ince uzun olur; aynı soylu ve düzgün yüz hatlarını alırdı.

Ömer, uzaklaşıp giden meçhul kadının ardından bakarken, avucunda kalan bademleri gururla çiğniyordu ağır ağır. Bir uğultu çarpıtı kulaklarına, adamlarını hızlandırdı. Zincirlerinden boşanmış bir kalabalığın ortasında buldu kendini bir müddet sonra. Upuzun kolları ve bacaklarıyla iskeleti andıran bir ihtiyaç yere serilmişti bile; başı ağırtı, darmadağınık beyaz saçlarının arasından meşini andıran kafa derisi gözüküyordu. Öfke ve korkuyla attığı çılgıllık biteviye uzayan bir hıçkırığa dönüşmüştü. Gözleriyle yalvardı yeni gelene.

Zavallı adamın çevresinde, tehditkâr sakalları, intikamcı sopaları ile yirmi kadar adam toplanmış, çevrelerini de arada biraz mesafe bırakan keyifli bir seyirci halkası sarmıştı. İçlerinden biri Hayyam'ın allak bullak olmuş yüzünü görünce, içini rahatlatmak ister gibi, "Bir şey yok canım, alt tarafı Uzun Cabir işte!" dedi. Ömer yerinden sıçırıverdi, bir utanç düğümlendi boğazında, mirıldadı: "Cabir, Ebu Ali'nin arkadaşı!"

Çok sık rastlanan, sıradan bir addi aslında Ebu Ali. Ama bu ad Buhara, Kordoba, Belh veya Bağdat'ta, okumuş yazmış bir adamın dudaklarından böyle saygıyla karışık bir aşinalıkla döküldüğünde, kimin kasteditliği konusunda hiçbir kuşkuyla yer kalmazdı: Batı'da Avicenna isimle meşhur, Ebu Ali İbn Sina. Ömer onunla hiç karşılaşmamış, o öldükten on bir yıl sonra doğmuştu; ama kendi neslinin tartışmasız hocası, tüm ilimlerin sahibi, Aklin havarisi olarak büyük bir saygı beslerdi ona.

Hayyam yeniden mirıldadı: "Cabir, Ebu Ali'nin en gözde öğrencisi!" Adamlı ilk kez görse de, onun acıklı ve ibret verici yazgısının her satırını biliyordu. İbn Sina tip ve kelam ilimlerinde de kendi devamcısı olarak görüyor, ispatlarının gücüne hayranlık duyuyordu; eleştirdiği tek nokta, fikirlerini fazla yüksek sesle ve çok dobra dobra açıklamayıydı. Cabir, bu kusuru yüzünden birçok kez hapse atılmış ve üç kez de meydan dayatına çekilmişti; bunların sonucunda, Semerkant'ın Büyük Meydan'ında öküzinin yapılmış kamçı, tüm yakınlarının huzurunda, tam yüz elli kez imişti bedenine. Bu aşagılıcı cezanın ardından bir daha kendini toparlayamamıştı. Gözü karalığı ne zaman meczupluğa dönmüştü acaba? Kuşkusuz karsı öldüğünde, Artık üstü başı lime lime, ayakları birbirine dolarsak ve küfürler ederek, zındıkaç zıvalar haykırarak arşınlıyordu sokakları. Kahkahalarla el çırpan çocuk yüzleri peşini bırakıyor, atıkları sivri taşlarla yaralıyorlardı onu, bazen gözlerinden yaşlar akacak kadar çok yanıyordu canı.

Ömer sahneyi izlerken düşünmeden edemedi: "Dikkat etmezsem, ben de böyle tükenip enkaza döneceğim." Ayyaşlıktan korkmuyordu, kendini kolay kolay kaptrıp koyvermeyeceğini bilirdi çünkü, şarapla aralarında karışıklı bir saygı oluşmuştu, ne şarap onu yere serer, ne o şarabı döküp saçardı yerlere. Asıl çekindiği kalabalıklardı, kalabalıkların içindeki özsayı duvarını yıkmıştı... Bu cökmüş, yere serilip etrafı kuşatılmış adamı seyrettikçe kendini tehdit altında hissediyor, yolunu çevirip oradan uzaklaşmak istiyordu. Ama İbn Sina'nın bir yakınına da bu gürhuh insafına terk edemeyeceğini biliyordu. Ağır ve oturluk üç adım attı, son derece rahat bir tavır takınıp hâkim bir el hareketinin eşlik ettiği tok ve kararlı bir sesle:

-Bırakın şu zavallıyı gitsin, dedi.

Çetenin başını çeken adam o sırada Cabir'in üzerine eğilmiş durumdaydı; doğruldu, burnunu başkalarının işine sokan bu davetsiz misafirin karşısına gelip dikildi. Sakalının altında sağ kulağının çenesinin ucuna kadar uzanan derin bir bıçak yararı görülüyordu ve yüzünün bu oyuk tarafını karşıındakine dönüp bir hüküm açıklar gibi konuştu:

-Bu adam sarhoşun, zındığın, feylesofun teki!

Bu son kelime ağzından beddua okur gibi, tükürürcesine çıkmıştı.

-Biz Semerkant'ta hiçbir feylesof istemiyoruz artık!

Kalabalıktan onu onaylayan bir uğultu yükseldi. Bu insanların gözünde "filozof" lafı, Yunanların dindışı ilimleriyle ve daha genel anlamda da din ya da edebiyat alanına girmeyen her şeyle fazla yakından ilgilenen herkesi ifade ediyordu. Ömer Hayyam da genç yaşma rağmen şimdiden önde gelen feylesoflardan biri ve şu zavallı Cabir'den de çok daha büyük bir avdı.

Façalı Surat onu tanınaması herhalde, çünkü Hayyam'ı bırakıp yeniden ihtiyarın üzerine eğildi; sesi soluğu kesilen Cabir'i saçlarından yakaladı, başını üç dört kez sarstı, sanki en yakındaki duvara vurup parçalamak istiyormuş gibi yaptı, sonra birdenbire bıraktı. Çok hoyratça davranırsa da yine de temkinliydi; kararlılık gösterisini cinayete dek vardiymayı göze alamıyor gibiydi. Hayyam da tam bu ânı kollayıp yeniden araya girdi.

DÜNYA HALK MÜZİKLERİ

RACHID TAHA

1958 yılında, Rai müziğinin doğduğu toprakları olan Oran'da dünyaya gelen Rachid Taha, Rai müziğinin en önemli temsilcilerinden biridir. Erken yaşta Fransa'ya ailesiyle göç eden sanatçının müzik hayatı 1981 yılında kurduğu Carte de Séjour adlı grupta başlar. Bu grubun anlamı, tıpkı Rai'nin bir isyan müziği olması gibi göçmenlerin entegrasyonunu ve onlara tolerans gösterilmesini savunma "oturma izni" anlamına gelmektedir. Sanatçı, 2018 yılında hayata gözlerini yummuştur. Rai müziği ile keşimesi sadece doğduğu yer değil, isyanın da olması, onun politik duruşunu şartlarındır ortaya koymuştur. "Her yerde aynı şeyleri duyuyorum: Yabancı, sorunların kaynağı sensin!"

MÜZİĞİ DİNLE

Kaynak: Halkbank 80. Yıl Kitabı.

RAI MÜZİĞİ

Zengin bir kültüre sahip olan Cezayir, tarih sahnesi boyunca Berberiler, Kartacalar, Romalılar, Araplar, Endülüslü, Yahudiler, Osmanlılar ve Fransızların bıraktığı izlerin oluşturduğu kültür birikimiyle, çok renkli bir sanat ortamına ev sahipliği yapmaktadır. Cezayir'in en önemli kültürel değerlerinden olan ve tüm dünyayı saran Rai, Oran Bölgesi'nde bir isyan müziği olarak 1920'lerin ilk yıllarına kadar dayanır.

Bu çok kültürlü toprakların meydana getirdiği geleneksel motiflerin görüldüğü RAI, köken olarak "fikir", "inanç", "tavsiye" gibi anlamlara gelmektedir. 20. yüzyılın sonlarına kadar erkek şarkıcıların egemen olduğu bu müzik türü ırcı edenlere, genç anlamına gelen "cehb" unvanı verilmiştir.

Bu yüzyılın sonlarından itibaren Rai'ye daha fazla katkı yapan kadınlara ise "chebba" denmektedir. Bu unvan sıklıkla sanatçıların kendi isiminden önce yazılacak şekilde kullanılır. Geleneksel Rai müziği çerçevesinde kırsal bölge şarkıları, ağıtlar ve sufi geleneğinin mistisizmi bir sentez oluşturur.

Ey Yolcu (Ya Rayah)

Ey yolcu, yolculuk nereye? Eninde sonunda yorulup geri döneceksin Senden ve benden önce kaç kişi pişmanlık duydu bu yolda

Kaç kalabalık yer, kaç bomboş diyar gördün?

Ne kadar vaktini harcadın?

Daha ne kadar vaktin kaldı harcamayacak?

Ah bir diyardan bir başkasına gezen yabancısı,

Kaderin ve ömrün hep peşinde ama sen bundan bihabersin

Ey yolcu, yolculuk nereye? Eninde sonunda yorulup geri döneceksin Senden ve benden önce kaç kişi pişmanlık duydu bu yolda

İçim neden daralıyor böyle? Neden böyle mutsuzsun?

Zor günlerin sonu olsa da sen bir şeyler öğrenip yapabilirsin

Ömrün de sonu vardır, tıpkı senin ve benimki gibi

Ah, benim gibi şahsım tepen zavallı dostum.

Ey yolcu, yolculuk nereye? Eninde sonunda yorulup geri döneceksin Senden ve benden önce kaç kişi pişmanlık duydu bu yolda

Ey yolcu, sana bir çift nasihatım var

İster al ister alma ama ne istediğini bil

Aah uykucu, haberlerin bana ulaştı, bana olan sana da oldu

Ve kalbin Yüce Yaratıcıya geri döndü

Kaynak: Halkbank 80. Yıl Kitabı.

sinema Bal

Senaryo: Semih Kaplanoğlu - Orçun Köksal
Yönetmen: Semih Kaplanoğlu - 2010 (Süre: 103 dakika)
Oyuncular: Erdal Beşikçioğlu, Ayhan Ergürel, Suzan Hande Gürel

film hakkında...

✓Bal, 2010 yapımı bir Semih Kaplanoğlu filmidir. 60. Berlin Uluslararası Film Festivali'nde galası yapılmış film "Yusuf Üçlemesi"nin son filmidir. Bu film 60. Berlin Uluslararası Film Festivalinde Festivalin en prestijli ödülü olan Altın Ayı ödülünü kazanmıştır.

✓"Yusuf Üçlemesi"nin ilk iki filmi Yumurta ve Süt tür. Çekimleri Fize nin Çamlıhemşin ilçesinde yapılmıştır.

✓Bal filminde 7 yaşındaki Yusuf'un iç dünyası Karadeniz'in büyüsel ortamı içerisinde aktarılmıştır. Filmde Yusuf'un anne-babasıyla ve okulda öğretmeni ve arkadaşları ile olan ilişkileri aktarılmıştır.

✓Yusuf'un babası arıcılık işi ile uğraşırken annesi çay tarlasında çalışan bir kadındır. Film Yakup'un kovandan bal almak için iple ağaca tırmanması ve ipin bağlı olduğu dalın kırılmaya başlaması ve Yakup'un kaygılı biçimde beklemesiyle başlamaktadır.

✓Film Yusuf'un babasının ağaçtan düşüp ölmeden önce Yusuf'un yaşadıklarını anlatmaktadır.

Filmi İzle

ESTETİK ve SANAT FELSEFESİ

AHŞAP & SANAT

Kıbrıs Kapıları

Kıbrıs Kapıları her zaman zenginliğin ve gücün sembolü olmuştur.

Her kapıda kapının açılmasını sağlayan bir kapı mandalı vardır. Kilitleri: kocaman demir kilitler; kapı tokmakları ise geleneksel yuvarlak baskılar. Kıbrıs'ta İngiliz İdarisi'nin başladığı 1878 yılı sonrasında Kıbrıs Türkleri'nin milli benlik ve milliyetçilik bilincinin artması sonucu kapılarında ay yıldız motiflerine daha çok rastlanmıştır. Bunların yanı sıra, evlerin yapıldı tarhlerinin de; ben bieri ve ben de miladı tarh olarak Ahşap nakamlar ile yazılmış olduğu görülür.

şiir tahlilleri akademisi

Mehlika KARAGÖZOĞLU

-MUSTAFA RUHİ ŞİRİN'İN ÇOCUK KİTAPLARINDA GELENEKSEL ANLATI İZLERİ-

Mustafa Ruhi Şirin'in eserlerinde Zümrüd-ü Anka kuşu, uçan halı, büyü, Kafka'dı, dev, ağlayan nar, şihirli kapı, tılsımlı ayna ve bu gibi motifler ile "açıl susam açıl" sözü ve benzeri ifadelere birçok yerde rastlanmaktadır. Bu motiflerin birçok yerde ayrı ayrı kullanıldığı gibi, hepsinin bir arada olduğu da görülmektedir. Örneğin, **Göküzü Çiçekleri** kitabındaki Masalın Masalı şiirinde bu motiflerden birçoğu kullanılır:

"Bir varmış içi yokmuş/ Hayal evden uçtu halı/ Tılsımlı ayna içinde/ Doğdu masalın masalı/ Anka uçtu Kafka'dı/ndan/ Kuruyan imraklar aktı/... /Açıldı sırça saraylar/ Bozuldu çözülmez büyü/ Ne dilsen dile ağaç/ Ağlayan nar, bin kuş tüyü."

Kar Altında Bir Kelebek kitabındaki Kuyruklu Yalan masasında da Kafka'dı, su perisi, padişah, kral, altın kaplı kitap gibi motifler bir arada görülmektedir. Şirin'in eserlerinde geleneksel motiflerden en çok rastlandığını Zümrüd-ü Anka kuşudur. **Göküzü Çiçekleri** kitabındaki Masal Çocuk şiirinde Anka'nın sırtından inmeyen ve yeryüzünü beğenmeyen bir çocuk görürüz. Kuş şiirlerinden oluşan **Bir Şemsiyem Olsa Kuşlardan adlı kitap**ta Şiirlerin içinde de Anka Kuşu anlatılmaktadır:

Masal Kuşu adlı şiirde "Her gece Kafka'dı'nın arından/ Uzun kanatlı bir kuş gelir/ Gördüğü rüyalar için/ Ağlayan inci veri" denmektedir. Aynı kitapta Kanatsız Kuş şiirinde "Geceyi geri getirir/ Attadan, Otelerden / Gece, bir siyah kuş/ Kanatları Kafka'dı'nda/ Unutulmuş unutulmuş/ Uyandırılmış güneşi anne/ Üşüyebilir kanatsız kuş" denirken, Kafka'dı'nın Kuşu şiirinde ise "Eşi yok benzeri yok/ Tek kuş olmak çok acı/ Yüzü insana benzer/ Evi, bahar ağacı/ Kuşlara öğrettilen/ Ne varsa bilir bu kuş/ Bin yıl uçar konmadan/ Hep uçarken uyumuş/ .../Uçuşan küllerinden/ Bir Anka daha doğar/ Onun da yüreğinde/ Annesinin düğü var" sözleri geçmektedir.

Şirin'in geleneksel anlatılarda ait sadece birkaç motif bulabildiğimiz **Geceleri Mızka Çalan Kedi** kitabındaki motifler, Anka kuşu ve kuşun tüyünün koparılması ile meydana çıkan uçan halıdır. Son Rüya hikâyesindeki küçük kahraman, rüyasında, yanında annesi olmayan bir kızla, uyuyan Anka kuşunun kanadından bir tüy alır ve ayaklarının altına seriliveren uçan halı ile ovalar dağlar denizler üzerinden geçer.

Son Rüya hikâyesine Anka'nın tüyünün koparılmasıyla ortaya çıkan uçan haliyi Şirin'in diğer eserlerinde de rastlamaktayız. Uçan halı motif Koş Gel Bana şiirinde uçan yorganla bağdaştırılmakla, şiirin çocukluğunun zembille Kafka'dı'na çıkarılıp çıkarılmadığı sorgulanmaktadır. Çocukluk özleminin görüldüğü bir başka şiir Tahta Beşik'tir. Şiirdeki yoğun çocukluk özlemi ile derelerin çocukluğu, masalların da şehzadeleri aldığı iddia edilmektedir.

Şirin'in eserlerinde bulabildiğimiz bir başka motif, kahramanlarla ilgili başlıkta da ayrıca değineceğimiz dev motifler. Geleneksel halk masallarında görülen bu motif, Şirin tarafından Masal Sarayı,Kırkinci Kardeş ve Dev Anasının Son Günü gibi masalarda kullanılmıştır. Açıl Susam Açıl şiiri, adıyla da geleneksel bir imaj barındıran içerdiği "Topal bir dev saklar ışıktan kayıkarımız" cümlesiyle gelenekten gelen dev motifini kullanmaktadır.

Her Çocuğun Bir Yıldızı Var adlı hikâye kitabındaki Yağmurun Elleri hikâyesinde çocuklar, yağmuru bir devin yağdırıldığını inanır ve çok şiddetli bir yağmur yağdığı gün o dev gördüklerini zannederler. Burada bariz geleneksel unsurlara rastlanmamaktadır ancak çocukların hayal dünyasının gelenekten beslendiğine dair izler bulunabilmektedir. Büyü ile ilgili motifler diğer masalarda olduğu gibi Şirin'in masallarında da bulunmaktadır. Keloğlan, Şihirli Gömek masasında gıyllince görünmez olan bir gömek sayesinde padişahın kızı ile evlenir ve baş vezirle kadar yükselir. Üç Şihirli Kutu masalı ise adını, iyiliksever bir su perisinin armağan ettiği şihirli kutulardan almaktadır. Şirin'in Keloğlan'ın, bu şihirli kutulardan hayır gelmeyince azmedip çalışmaya karar verecek ve kendi emeğiyle zengin olmayı başaracaktır. Masal Sarayı masasında genç şehzade ile beyaz at Fütü, ormanda dolaşırken elma ağaçlarının bulunduğu bir bahçeye girerler ve paylaşıp yedikleri elmadan birer kuş döndürürler. Şihirli elmanın büyü, masal sarayındaki şihirli kiraz ağacının meyvesinden yediklerinde geçecektir.

Kuş Oyunu masasında kötü kalpli bir büyücü kadının oyununa gелеrek şihirli nar yediği için konuşamayan ve işitemeyen bir peri kızı görülmektedir. Kızın tutulduğu saraya konan kuşlar da kendilerine kızının dilindeki büyü çözülür ve kuşlar da kurtarılır.

Eserlerde, daha az sayıda olmakla birlikte başka motifler de bulunmaktadır. Örneğin, Masalkız şiirinde Kafka'dın doğan güzel kızdan şihirli nari narması, tılsımlı yüzüğü çevirmesi ve deve salması sözlemesi istenir. Yalan şiirinde ise "deniz kızının sarayı" ifadesi kullanılmaktadır. **Kar Altında Bir Kelebek** kitabındaki Şakacı Papağan şiir-masasında bilgi durumu bir ithari durup dururken konuşmaya başlar ve mutsuz papağana öğütler verir. Bu bilgi ihtiyarı, geleneksel Türk masallarında da karşımıza çıkabilmektedir.

Şirin'in kullandığı motiflerin birçoğunun geçmişe özlüm taşıyan bir yakınması barındırıyor da görülr. Karagöz'ün Rüyası şiirinde geleneksel bir zenginlik olan Karagöz ve Hacivat, uyudukları uykudan uyandırılmak istenmektedir. Camgöz şiirinde de "Açıl susam açıl, deyinice/ Masal sarayına gireldik" denmekte ve televizyonun eve girmesiyle rüyaların aynalı saraya çekildiği söylenmektedir.

Mustafa Ruhi Şirin, kullandığı bu motiflerle eserlerinde masalsı bir atmosfer oluşturmakta ve geleneksel anlatılarla bağlantı kurmaktadır.

Mustafa Ruhi Şirin'in eserlerinde kullandığı geleneksel kahramanlar, başta Keloğlan ve Nasrettin Hoca olmak üzere padişahlar, vezirler, şehzadeler, padişah kızları-sultanlar, haramlar, devler-dev anaları, peri kızları, konuşan ve insanlarla arkadaşlık eden akilli hayvanlar ve Ali Cengiz olarak sıralanabilir. Bu kahramanların geleneksel tiplerle ortak ve ayrılan yönleri arasında durmak -kanaatimince- son derece önemlidir.

Nasrettin Hoca, Türk dünyasında ve çevresinde tanınan ve sevilen bir geleneksel anlatı kahramanıdır. Hocanın mizahının dayandığı esaslar, mantık dışı ve da güldürücü durum ve sözlerle başvrma, zıtlıklar, kelime oyunları, kuyruk, imaya ve taslama, ölümla ele ve çağırışları olarak sıralanabilir. Bunlar geleneksel Nasrettin Hoca imajını oluşturlar. Şirin'in eserlerinde Nasrettin Hoca, geleneksel Nasrettin Hoca imajını korumakla birlikte günümüzde de uyum sağlanmış bir kimliğe sahiptir.

Şirin, Nasrettin Hoca'yı konuştururken, günümüzün kavram ve kelimelerini kullanmayı tercih eder. Örneğin, hayat arkadaşından "hanım" ya da "hatun" diye söz etmesini bekledikimiz Hoca, bu defa "eşim" demeyi tercih etmektedir. Et Buysa Kedi Nerede şiirinde ise "okka'nın yerini" "kilo" almıştır.

Şirin'in şiirlerinde Nasrettin Hoca, karşılaştığı her sorunda ince ve kibar bir üslup takınarak zekâsını ortaya koyar. Bazen beklenmedik davranışlar sergileyerek herkesi şaşırtan Hoca, bunları bir oyun olsun diye yaptığını açıkça dile getirmektedir: "...Aslında unutkanlık oyunuyla / Buydu anlatmak istediğim." Bir başka şiirde Hoca, "Hoca değil de / Öğrenciydim sanki / Halkın gözünde. / Her gün / Kirk sınavdan geçerdim / Bilen de sorardı / Bilmeyen de," sözleriyle hazırcevaplıya mecbur kaldığını zekâsı olarak anlatır. Şair, Hoca Nasrettin'in bütün bu oyunları saflıktan değil, soruların nezaketle çözüme geyaretinden yaptığını sık sık hissettirmeye çalışır.

Şirin, Nasrettin Hoca'ya yeni özellikler de katar. Örneğin, Karadeniz fıkralarının kahramanı Temel Nasrettin Hoca'nın torunu olarak gösterir. Niçin İpe Un Serdim şiirinde Hoca, kendisine en çok benzeyen torununun Temel olduğunu söylemektedir.

Eserlerde çizilen Nasrettin Hoca imajı, Şirin'in diğer kahramanları ile ortak özelliklere sahiptir. Yazarın çocuk kahramanları gibi Nasrettin Hoca'nın da bir hayal kuşu vardır ve kuş Hoca'yı kırılar, çiçeklere çağırır. Hoca da diğer kahramanlar gibi kuşları çok sever. Kurbağalara teşekkür ederken onların sevindirmeye amacıyla "Aferin su kuşları!" diye seslenir. Ve Nasrettin Hoca da Şirin'in diğer kahramanları gibi dünyadaki yoksullar için hayal kurmaktadır.

Keloğlan da Mustafa Ruhi Şirin'in geleneksel anlatılardan ödünç aldığı en önemli kahramanlardan biridir. Karşılaştığı zorluklara zekâsı ve yetenekleri ile mücadele eden geleneksel Keloğlan tipini Şirin'in masallarında bulmak zorlanamayız. "Yöntemleri, davranışları, çok durumla düştüklerinde beyler, şehzadeler tarafından çekiş, kurtuluş yolu olarak kullanı[an]" Keloğlan, Şirin'in masallarında da padişahın çözemediği olayları çözer, hasta prensesi iyileştirir, yakanlayan devin yavkalr ve sonunda öldülendirilir. Bu ödül çoğu zaman padişahın kızı ile evlenerek saraya yerleşmektedir. Geleneksel metinlerde "Keloğlan'ın zekâsı, mahareti, başarıları, aşığı bir toplum katından gelisin, çirkinliği, hatta kelliğini bile unutturur." Şirin'in eserlerinde de aynı durum söz konusudur.

Keloğlan, sorunları çözerken zekâ ve çalışkanlığının yanı sıra kurnazlığını da kullanır. Kendisine yapılan bir kötülüğün intikamını fazlasıyla almakta çekinmez. Padişahın koyduğu büyük ödül almak için bir dönem

*MUSTAFA
RUHİ
ŞİRİN*

yanında çalıştığı dev acımasızca öldürüldü. Çocuk edebiyatı penceresinden bakıldığında sakıncalı görülebilecek pedagojik yönü tartışılır bu kısımlara çok fazla müdahale etmeyen Şirin, metinlerin geçmiş zaman masalları olduğunu bilindiğini göz önünde bulundurmuş olmalıdır.

Mavi Rüyalar Gören Çocuk hikâyesinde Keloğlan'ın sorgusuz sualsiz zindana atılacak kadar aciz fakat anahtar deliğinden çıkıp sarayda dolaşacak kadar mahareti ve olağanüstü özelliklere sahip olduğunu görürüz. Keloğlan, kaçıp gitmek yerine padişahı korkutarak onu kendisini serbest bırakmaya ikna etmeye çalışır. Bu özellikler geleneksel anlatılarda da rahatlıkla fark edilebilir.

Mustafa Ruhi Şirin, geleneksel anlatılarda gördüğümüz Keloğlan'a kendi dünyasından özellikler de katmıştır. Üç Şihirli Kutu masalının "Ufacık bir çocuktum. Her gün evimizin önündeki küçük ırmağın kıyısında oynardım. Türkü söyledim balıklara. ..." diye başlayan ilk cümleleri Şirin'in kendi hayatından esinlendiğini düşündüğümüz hikâyelerini hatırlatmaktadır. Yine aynı cümlelerin devamında geçen 'yaz yağmuru' da düşüncemizi desteklemektedir. Keloğlan, yağmura türkü söylemekte, tekerlemeler uydurmaktadır. Şirin'in çocukluk anılarını anlatığı hikâyelerinde kullandığı "Bahçeleri sula canım / Ne iysin yağmur hanım" gibi benzer çocuk tekerlemeleri görülebilmektedir.

Kırk Birinci Gün masalı ise "Babam doğduğum gün öldü. Annem ağladı ben ağladım. Üç ağaç arasında gömüldü babam. Yalnızlık küçülttü evimizi. Yoksulluk ise çevremizi küşattı. Güçsüzlüğe annem kalbindeki iyilik odaları genişledi" sözleri ile başlamaktadır. Bunlar, Şirin'in kendi annesi hakkında da kurabileceği cümlelerdir. **Geceleri Mızka Çalan Kedi** kitabında da benzeri ifadelerle rastlanabilir.

Mustafa Ruhi Şirin, Keloğlan'ın kendi içindeki çocukluk özdeşleştiği ve ondan bazı özellikleri Keloğlan'a yansıtmış gibi görülmektedir. Bu durum, kendisi de nihayetinde bir çocuk olan Keloğlan'a zarar vermediği, aksine karakteri renklendirdiği ileri sürülebilir.

Keloğlan masallarında kurguya göre kötü ya da iyi olablen hükümdarlar sık sık söz konusu edilir. Kralın ya da padişahın adaletsizliğinin vurgulanması, halktan ağır vergiler alınması yerleşmiş gibi tipik Keloğlan masalı özellikleri, Şirin'in masallarında da görülür. Keloğlan kimi zaman haksız yere zindana atılır, kimi zaman da toplanan yüksek vergiler sebebiyle başka bir ülkeye göç eder. **Guguklu Saatin Kumrusu** kitabındaki Üç Kartal masasında yalancı, ıradesiz ve korkak bir padişah örneği varken, Keloğlan'a verdiği sözden dönmeyip kızıma fakir ve kel bir oğlanla evlendirmeye kabul eden iyi kalpli padişahlar da bulunmaktadır.

Kahramanlar arasında gördüğümüz vezirler masalın gidisatına göre iyi ya da kötü olabilmektedir ancak bunlar genellikle padişahı kandıran ya da arkasından oyun çeviren kimselerdir. Örneğin Şihirli Gömek masasında geceleri padişahın kızını büyüleyerek kaçırın ve gece boyu şihirli bir müzik eşliğinde dans ettiren büyücü bir vezir görmekteyiz.

Geleneksel anlatılardaki şehzadeler de Şirin'in masallarında karşımıza çıkar. Şehzadeler, aileleri tarafından iyi eğitildikten geçirilmiş, yakışıklı, iyi ahlaklı, parlak karakterlerdir. Şirin'in şehzadelerine **Guguklu Saatin Kumrusu** kitabındaki Masal Sarayı ve Üç Kartal adlı masalarda rastlarız. Birinci masadaki şehzade atı ile şihirli bir elmadan yiyerek kuşa dönüşürken, ikinci masalın şehzadesi yıllar boyu hak ettiği hükümdarlıktan mahrum tutulur. Masalların sonunda iki şehzade de galip ve mutlu olurlar.

Şehzadeler gibi padişah kızları da eski Türk masallarından çıkıp gelen kahramanlardır. Genellikle son derece güzel olan bu kızlar, babaları tarafından çok sevilirler ve kendilerini kurtaran ya da iyileştiren mert delikanlılarla evlenirler. Bu durum, Şirin'in eserlerinde de kendini gösterir. On Keloğlan masalından dördünde Keloğlan, padişahın kızı ile evlenmektedir.

Doğu masallarında önemli bir yere sahip olan Kırk Haramiler ise Şirin'in Mavi Rüyalar Gören Çocuk masasında karşımıza çıkmaktadır. Kırk Haramiler, Şirin'in masasında da acımasız ve küstahlıdır. Kendilerine çok güvenirlir ve güçsüzleri hafife alan bir tavırdadırlar. Kitapla aynı adı taşıyan Mavi Rüyalar Gören Çocuk masasında Keloğlan, kendisine haksızlık eden Kırk Haramiler'e cezalarını fazlasıyla verecektir.

Devler ve dev anaları geleneksel anlatılarda sıklıkla kullanılan tiplerdir. Bir dudakları yerde bir dudakları gökte olarak çizilen, çok iri yapılı, akılcı insanlardan geride olan bu yaratıklar, Şirin'in eserlerinde de yerlerini bulmuştur.

Şirin, geleneksel anlatılardaki devleri kendi anlatılarında belli özellikleri ile almıştır. Mustafa Ruhi Şirin, geleneksel masalardaki dev analarının bir memelerinin önlerinde, bir memelerinin arkalarında olduğu ve arkadaş memesini "anacığım" diyerek emenleri evlat bilip kötülük etmeyecekleri bilgisini kullanmıştır. Devlerin olağandışı durumlarda çeşitli biçimlere girmesi ya da olağanüstü özellikleri ile insanları elma, süpürge, tüttan kesesi gibi birtakım nesnelere çevirmesi de Şirin'in eserlerinde yoktur. Geleneksel metinlerdeki –zaten halk masallarında da sıklıkla değişen- bazı unsurlar farklılaşabilmekte, örneğin incili yorgan yerine zıllı yorgan gelebilmektedir.

Mustafa Ruhi Şirin, devler hakkında hiçbir fikri olmayan çağımız çocuklarına genel bilgi vermeyi de ihmal etmez. **Kar Altında Bir Kelebek** kitabında iki devin karşılıklı rekabetlerinden aklını kullananın galip geldiğini anlatan Uyyuan Küçük Dev masalı, eski zamanlarda yaşayan devlerden bahsederek başlar: "Çok çok eski zamanlarda/ Devler yaşardı dünyada/ Koşarak/ Yürürlerdi su üstünde/ Devlerle korkutulurdu/ Uyumak istemeyen/ Çocuklar/ .../Devlerin de gözü kulağı elleri/Ayakları olurdu fakat/ Hiç benzemezlerdi insana/ Devdiler dev olmasına ya/ Akılları insanlardan azdı/..."

Eserlerde dev imajının yalnızca burada paylaştığımız bilgilerle sınırlı olduğunu, gelenekteki zengin imaja ait birçok unsurun kullanıldığını belirtiriz. Bunda çocuklara hitap ediyor olmanın getirdiği birtakım pedagojik ve ahlaki edisiler etkili olmuş olabilir.

Kırkinci Kardeş masasında, kırk kardeşin çalışıp para kazanmak için yola çıkmaları ve bir devin ekinlerini biçmeleri anlatılmaktadır. Dev, bir oyun yapıp kardeşleri evine getirmeye çalışır ancak kardeşlerin en küçüğü ve en akıllısı olan Keloğlan, buna engel olur. Bu iş tecrübesi ile dev hakkında bilgi sahibi olan Keloğlan, padişahın devle ilgili buyruklarını yerine getirip büyük ödülleri alacaktır. Dev Anasının Son Günü masasında da ormanda kayboldukları bir gece dev anasının evine misafir olan çocukların, en akıllıları Keloğlan'ın uyanıklığı ile kaçıp kurtulmaları anlatılmaktadır. Bu iki masada da devler, insanlar için bir tehlike unsuru olarak gösterilmektedir. Uyanık olunmazsa onlardan bir kötülük gelebileceği açıktır. Bununla birlikte Masal Sarayı masasında şehzade ile atı Fütü'ye yardım eden iyi kalpli bir dev görürüz.

Peri kızları da geleneksel anlatılarda Şirin'in eserlerine konan kahramanlardır. Üç Şihirli Kutu masasında Şirin'in perisi Tüzü, Keloğlan'a yardımcı bir konumdadır. Kuş Oyunu masasında büyücü kadının yedişirdi şihirli nar yüzünden dili tutulan bir peri kızı görülmektedir. Masal Sarayı'ndaki dev ise insan gibi konuşmayı sarayda yaşayan bir peri kızından öğrendiğini anlatmaktadır.

Şirin'in kaleme aldığı masallarda geleneksel Keloğlan masallarında sıklıkla rastlanan havyan motifleri de görülmektedir. İnsan gibi davranan, konuşan, yardımcı olan, olağanüstü yeteneklere sahip havyanlar, Kuyrukless Kalkan Tiki ve Horozlu Çocuk'ta belgiren şekilde kullanılmıştır. İki masada da Keloğlan'a dost olan havyanlar, ona yardım eder, mutlu ve zengin olmasını sağlarlar. Horoz, bir kurdur, bir tilkiyi, bir ırmağı yutacak ve gereğinde kursağında çıkaracak kadar olağanüstü güçlere sahiptir. Motifler başlığı altında değindiğimiz Anka kuşu da Şirin'in eserlerinde gördüğümüz insanlara yardımcı havyanlardan biridir.

Ali Cengiz, Keloğlan masallarının önemli bir kahramanıdır. Kısa boyu ve yüzündeki çilleri ile komik görünümlü bir adam olan Ali Cengiz, Kırk Birinci Gün masasında Şirin'in Keloğlan'ının da arayıp bulacağı ve oyunlarını öğrenmek isteyeceği bir kişidir.

Örneklerden anlaşıldığı üzere Mustafa Ruhi Şirin, geleneksel anlatılardaki kahramanlara tipik özellikleri ile yer vermiştir. Bununla birlikte ana kahramanlara, özellikle Keloğlan ve Nasrettin Hoca'ya yeni özellikler kattığı ve onları özgün birer kimliğe büründürdüğü de görülmektedir.

[İstanbul Kültür Üniversitesi III. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi 2010 Bildiriler Kitabı, Cilt 2, s.927-935.]